 M.A. RNLKWC-/SANS/SAN-203/22

2022

SANSKRIT

M.A. Second Semester End Examination - 2022

Paper - SAN-203

Full Marks : 40

Time : 2 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

Illustrate the answers wherever necessary.

[सर्वे प्रश्ना: संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च समाधेया]

A. यथाकामं प्रश्नचतुष्टयं समाधत्त। 2×4=8

1. नलस्य चतुर्दशविद्या: का: भवन्ति?

2. नैषधचरिते कियन्त: सर्गा: उपलब्धा:? नल: केषां दूतरूपेण दमयन्तीसकाशमुपस्थित: जात:?

3. नैषधचरितस्य मुख्यरस: कोऽस्ति? श्रीहर्षस्य समयकाल: क: भवति?

4. मेघदूतं कीदृशं काव्यम्? मेघदूते कति विभागा: सन्ति:?

5. मेघदूतस्य नायक: कोऽस्ति? 'मेघदूतम्' केन छन्दसा विरचितम्?

6. यक्षेण मेघ: कदा दृष्ट:? 'अलकापुरी' -कुत्र स्थिता?

B. यथानिर्देशं समाधत्त।

क. यथेच्छं द्वौ उत्तरत। **4×2=8**

1. विभज्य मरुर्न यदर्थिसात्कृतो न सिन्धुरूत्सगंजलव्ययैर्मरु:।
अमानि तक्तेन निजायशोयुगं द्विकालबद्धाश्चिकुरा: शिर:स्थितम्॥

2. अमुष्य विद्या रसनाग्रनर्तकी त्रयीव नीताङ्गगुणेन विस्तरम्।
अगाहताष्टादशतां जिगीषया नवद्वयद्वीपपृथग्जयश्रियाम्॥

3. दिगीशवृन्दांशविभूतिरीशिता दिशां सकामप्रसभावरोधिनीम्।
वभार शास्त्राणि दृशं द्वयाधिकां निजत्रिनेत्रावतरत्वबोधिकाम्॥

ख. यथेच्छं द्वौ उत्तरत। **4×2=8**

1. धूमज्योति: सलिलमरूतां सन्निपात: क्व मेघ:
सन्देशार्था: क्व पटुकरणै: प्राणिभि: प्रापणीया:।
इत्यौत्सुक्यादपरिगणयन् गुह्यकस्तं ययाचे
कामार्ता हि प्रकृतिकृपणाश्चेतनाचेतनेषु॥

2. प्रत्यासन्ने नभसि दयिताजीवितालम्बनार्थी
जीमूतेन स्वकुशलमयीं हारयिष्यन् प्रवृत्तिम्।
स प्रत्यग्रै: कुटजकुसुमै: कल्पितार्घाय तस्मै
प्रीत: प्रीतिप्रमुखवचनं स्वागतं व्यजहार॥

3. हस्ते लीलाकमलमलके बालकुन्दानुविद्धं
नीता लोध्रप्रसवरजसा पाण्डुतामानने श्री:।
चूडापाशे नवकुरुबकं चारुकर्णे शिरीषं
सीमन्ते च त्वदुपगमजं यत्र नीपं वधूनाम्॥

C. यथानिर्देशम् उत्तरत। 8×2=16

1. नैषधचरितमितिमहाकाव्यस्य प्रथमसर्गानुसारेण सोदाहरणं नलस्य चरित्रमालोचयत।

अथवा

नैषधचरितमहाकाव्यस्य प्रथमसर्गस्य विषयवस्तु आलोचयत।

2. कालिदासविरचितस्य मेघदूतस्य पूर्वमेघोत्तरमेघयोः तात्पर्यं सोदाहरणं विवृणुत।

अथवा

महाकविकालिदासविरचितस्य मेघदूतमिति ग्रन्थस्य पूर्वमेघे मेघस्य यात्रापथमुदाहरणसहयोगेन वर्णयत।